

Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Oslo, 18. juni 2019

Svar på høring om fornyelsen av læreplaner

Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFFO) er en fagforening for sakprosaforfattere og oversettere. Foreningen har ca. 5400 medlemmer som arbeider med alle felt innen forfattet og oversatt sakprosa: fagbøker, generell sakprosa, lærebøker, biografi, reiseskildringer, debattbøker, kokebøker, essayistikk. Vi arbeider for å sikre medlemmenes faglige og økonomiske interesser gjennom forhandlinger om avtaler med offentlige og private institusjoner mv. NFFO arbeider også for å fremme god faglitteratur og å styrke norsk skriftspråk, noe som blir stadig viktigere i et samfunn bygget på høye kunnskapskrav. Vi ønsker derfor å vektlegge viktigheten av å ivareta kunnskap og ferdigheter om sakprosaetekster og tekstmangfold i læreplanene for norsk og samfunnsfag.

Svar til ny læreplan i samfunnsfag

NFFO ser det som positivt at læreplanen i samfunnsfag fremmer utforskning og refleksjon rundt kunnskap om samfunnet. I den forbindelse mener vi at sakprosaetekster er en særdeles viktig kilde til kunnskapsoppbyggingen. Ved å lese faktabøker basert på kilder, vil elevene direkte få formidlet kunnskap om samfunnet, det være seg gjennom biografier om historiske personer, reiseskildringer fra andre land, analyser av klasseforskjeller i Norge eller personlige fortellinger som kan gi elevene innblikk i ulike levde virkeligheter. Slik kan den enkelte elev få et rammeverk til å fortsette den kritiske diskusjonen som leder til aktiv deltagelse i samfunnslivet. Vi anser det derfor som viktig at sakprosa og faglitterære tekster blir nevnt spesifikt gjennomgående i læreplanen.

Det er særlig viktig at læreplanen legger opp til at elevene utvikler tekstkompetanse om tekster av ulik kompleksitet, både trykte, digitale og sammensatte sakprosaetekster. Det legges vekt på at eleven skal kunne innhente og bruke informasjon fra ulike typer kilder, og at elevene skal utvikle digitale ferdigheter. Vi ønsker å understreke at lesing av sakprosaetekster er en vesentlig del av utviklingen av kritisk kompetanse, som vil være relevant i møte med både trykte og digitale kilder. Sakprosaetekster utforsker verden rundt oss, og er i seg selv eksempel på kildekritikk og metodisk bevissthet. Det stilles krav til etterrettelighet i sakprosaen som ikke stilles til andre tekster. NFFO mener derfor at læreplanen i samfunnsfag bør legge til rette for

aktiv bruk av sakprosa-kilder, både trykte og digitale, for å kunne gi elevene muligheter til å «utfalde skaparglede, engasjement, kritisk tenking og utforskartrøng».

Svar til ny læreplan i norsk

NFFO ser det som positivt at læreplanen i norsk fremmer utforskning og refleksjon rundt sakprosa-tekster. Sakprosa er særdeles viktig for demokratiet: Kunnskap og ideer for samfunnsutvikling blir formidlet gjennom sakprosa, og kritisk lesning og tekstkompetanse gir rom for aktiv deltagelse i samfunnslivet. Vi anser det derfor som viktig at sakprosa og faglitterære tekster blir nevnt spesifikt gjennomgående i læreplanen.

Det er et uttalt ønske at læreplanen i norsk skal legge til rette for dybdeløring. NFFO støtter denne vektleggingen. Som et viktig ledd i dybdeløringen er det foreslått å slå sammen de to skriftlige karakterene på ungdomstrinnet og videregående, «for å legge til rette for en mer helhetlig skriveoppløring og for å gi elever og lærere mulighet til å jobbe grundigere med tekstene elevene skriver». En viktig del av dybdeløringen er at elevene får mulighet til å utforske og reflektere rundt sakprosa-tekster ved at de aktivt får utvikle skriveferdigheter, og får skape sine egne tekster innenfor forskjellige sakprosa-sjangre.

Det er særlig viktig at elevene utvikler tekstkompetanse i tekster av ulik kompleksitet, både trykte, digitale og sammensatte sakprosa-tekster. I satsingen på digital kompetanse og dømmekraft ser vi at det gjennomgående legges vekt på at elevene skal utvikle en «mer bevisst og kritisk holdning til bruk av digitale kilder». Vi ønsker å fremholde at kildekritisk kompetanse er like gjeldende for trykt litteratur. Sakprosa, både i trykt og digital form, er i seg selv eksempel på kildekritikk og metodisk bevissthet. Det stilles krav til etterrettelighet i sakprosaen som ikke stilles til andre tekster.

Avslutningsvis ønsker NFFO også at leselyst i større grad vektlegges i læreplanen i norsk. Både for å stimulere leseoppløring og leseferdigheter, og for å utvikle elevenes forståelse for det rike tekstmangfoldet som er tilgjengelig for dem.

Delsvar til læreplanen i norsk

1. Uttrykker læreplanen tydelig det viktigste alle elevene skal lære?

Delvis enig

Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFFO) ser det som positivt at det i læreplanen i norsk under «Om faget» legger til rette for utforskning og refleksjon rundt sakprosa-tekster. Det er viktig at sakprosa og faglitterære tekster blir nevnt spesifikt både her og under kompetansemålene. Vi ønsker også at det i læreplanen tydeliggjøres hva slags tekster som inngår i betegnelsen sakprosa, f. eks. essay, reportasjebøker, biografier, dokumentarbøker m.m.

Vi anser det som viktig at læreplanen fremmer tekstmangfold og en kritisk tilnærming til tekster. Likevel mener vi at læreplanen i større grad kan legge til rette for sammenhengen mellom en kritisk tilnærming til tekster og elevenes egen tekstskrivning. Utforskningen av sakprosa-tekster bør inkludere elevenes eget skapende arbeid, ikke bare lesing og refleksjon.

7. Legger læreplanen til rette for dybdeløring?

Delvis enig

Vi ser at det legges til rette for analyse av fagtekster på videregående nivå, med vektlegging av kritisk refleksjon. NFFO ønsker å presisere viktigheten av å utvikle tekstkompetanse om tekster av ulik kompleksitet i samfunnet, både trykte og digitale, og innenfor ulike sjangre, ikke bare fagtekster. Vi mener at tekstkompetanse dyrkes frem ved å fremme en helhetlig læringsprosess som inkluderer lesing, kritisk lesing og eget skrivearbeid, som gir elevene muligheter både til å reflektere rundt de forskjellige teksttypene og til å utforske sine egne formidlingsegenskaper.

NFFO ser at det i læreplanen i stor grad legges til rett for en analytisk og kritisk lesing av fagtekster og faglitteratur. Vi ønsker å vektlegge at kunnskap om ulike sakprosaetekster gir elevene en innfallsvinkel til å utøve kildekritikk og bevissthet om metode og tekstlig selvtutfoldelse. Dette innebærer at læreplanen også bør legge til rette for utviklingen av leselyst som en læringsmetode. Vi mener at lesing har en egenverdi, og foreslår derfor at læreplanen i norsk bør gi rom for elevenes egen utforskning av det rike tekstmangfoldet som eksisterer. Faglitterære fremstillinger som blant annet biografier og historiske dokumentarskildringer, reisebøker eller personlige skildringer vil kunne gi elevene nye perspektiver og inspirere til ytterligere lesing. Vi ser at skolebibliotekene kan være en verdifull kilde til leseglede, og NFFO ønsker derfor at det blir tilrettelagt for mer bruk av bibliotekene i læreplanen.

18. Tekstene fagets relevans og verdier og prinsipper skal skrives sammen til én tekst i de endelige læreplanene. Hvilket innhold i de to tekstene mener du det er viktig å ta med videre i en sammenskrevet tekst?

De to tekstene inneholder flere viktige punkter som bør beholdes. Av disse ønsker vi å trekke frem «Norskfaget skal gi elevene litterære opplevelser og mulighet til å uttrykke seg kreativt og skapende.» Dette punktet vektlegger at tekster skal oppleves gjennom helhetlige læringsprosesser og bidrar med å synliggjøre leseglede som et aspekt av den litterære opplevelsen.

Vi ønsker også å fremholde at sakprosa fortsatt bør omtales som en spesifikk teksttype.

Med vennlig hilsen
NFFO

Arne Vestbø
Generalsekretær